

TRẠI THIẾU NHI

I. Khái niệm về trại thiếu nhi

Là một hình thức sinh hoạt tập thể của thiếu nhi thông qua hình thức dựng lều và một số hoạt động khác nhằm thu hút, tập hợp, giáo dục và thỏa mãn nhu cầu của thiếu nhi dưới sự hướng dẫn của các chủ thể giáo dục.

II. Ý nghĩa, tác dụng trại thiếu nhi

1. Là hình thức tập hợp, thu hút thiếu nhi hiệu quả

Đặc điểm tâm lý của lứa tuổi thiếu nhi là thích các hoạt động mới lạ, thích vận động, muốn thể hiện và khẳng định mình. Trại là hoạt động tổng hợp sẽ đáp ứng được các đặc điểm tâm lý đó. Ở đó, các em được chơi, được hoạt động, khi Trại được tổ chức, các em thường nhiệt tình, hào hứng tham gia.

2. Là hình thức giáo dục tổng hợp theo các nhiệm vụ, nội dung giáo dục cho thiếu nhi

Thông qua hoạt động Trại các em được giáo dục về truyền thống dân tộc, truyền thống của Đảng, của Đoàn, của Đội; được giáo dục về pháp luật, về lối sống, phong cách, lòng yêu quê hương đất nước, con người...

Trại còn giúp các em hiểu biết về cuộc sống, biết vận dụng những kiến thức đã học vào thực tế, đồng thời củng cố và làm phong phú thêm kiến thức. Hoạt động trại đòi hỏi các em luôn phải vận động, đó cũng là điều kiện để rèn luyện thể lực, sự bền bỉ, dẻo dai...

3. Là nơi các em học hỏi kinh nghiệm hoạt động, giao lưu

Với tuổi thiếu nhi, được giao lưu, được học hỏi, là điều kiện các em luôn mong đợi bởi tâm lý của các em thích được giao tiếp, thích được hoạt động. Thông qua hoạt động trại, các em được mở rộng thêm nhiều mối quan hệ, bạn bè, thầy cô, anh chị phụ trách.

Thông qua hoạt động trại các em còn được giao lưu, được học hỏi nhiều kinh nghiệm sống, kinh nghiệm hoạt động, ...

Với tổ chức Đội TNTP Hồ Chí Minh, trại thường được gắn liền với các hoạt động chuyên môn như các cuộc thi Nghi thức Đội, Cán bộ Đội giỏi, Vẽ đẹp Đội viên.

4. Là nơi để các em thể hiện tài năng giúp chủ thể tổ chức phát hiện khả năng của cá nhân, tập thể

Hoạt động trại với nhiều nội dung phong phú, đa dạng được thể hiện qua các phần thi khác nhau như văn nghệ, thể dục thể thao, múa, hát, ... Là điều kiện để các em thể hiện những khả năng vốn có của cá nhân, của tập thể, đồng thời thông qua đó, các em cũng biết được các khả năng của mình để tiếp tục học tập, rèn luyện, phấn đấu đạt kết quả cao hơn. Qua hoạt động này, cũng giúp các nhà tổ chức phát hiện những khả năng vốn có của các em, từ đó có kế hoạch bồi dưỡng, phát triển trước mắt và lâu dài.

5. Là điều kiện giúp các em gần gũi thiên nhiên

Hoạt động trại gắn liền với môi trường thiên nhiên, đây là điều kiện để các em được tiếp xúc, tìm hiểu về thế giới thiên nhiên, về danh lam thắng cảnh, từ đó thêm yêu thiên nhiên hơn, biết bảo vệ môi trường tự nhiên.

6. Là điều kiện để các em tự tổ chức cuộc sống tập thể

Thông qua trại, các em biết tự sắp xếp, bố trí thời gian ăn nghỉ thật hợp lý để có thể tham gia được các nội dung của trại theo chương trình và kế hoạch. Do vậy, trại sẽ bồi dưỡng cho các em năng lực tự quản, tự lập...

7. Là điều kiện để các tổ chức xã hội thể hiện sự quan tâm, chăm sóc, giáo dục đối với thiếu nhi

Trại là dịp thể hiện sự quan tâm đến thế hệ trong tương lai thông qua hỗ trợ kinh phí, cơ sở vật chất, phương tiện, con người... cho các em hoạt động hiệu quả hơn. Ngoài việc hỗ trợ về cơ sở vật chất, các tổ chức, các ngành có thể cử nhân lực tham gia hoạt động cùng các em.

Trại là một hoạt động tổng hợp, đòi hỏi các em phải bàn bạc, quyết định các hoạt động của tập thể, để trại đạt kết quả cao nhất. Các em bàn bạc, phân công, bố trí, tổ chức hợp lý cho từng thành viên tham gia chính là thể hiện tính tự nguyện, tự quản cao nhất của tổ chức Đội.

III. Một số mô hình trại thiếu nhi

1. Trại theo chủ đề giáo dục

1.1. Giáo dục truyền thống: Mục tiêu của hoạt động trại nhằm ôn lại truyền thống lịch sử Đảng, Đoàn, Đội, quê hương, đất nước, ... và các truyền thống văn hóa dân tộc.

1.2. Giáo dục học tập: Thông qua hoạt động trại các em kiểm tra, đánh giá và vận dụng những kiến thức, kỹ năng đã được học tập vào thực tiễn. Thực hiện nguyên lý “Học đi đôi với hành”.

2. Trại liên đội

Thường được tổ chức gắn vào các ngày hoạt động cao điểm trong năm học: ngày lễ, ngày kỷ niệm, nhân một sinh hoạt chủ đề lớn và trong dịp hè. Trại liên đội thường được tổ chức một lần trong năm học với chương trình và nội dung hoạt động phong phú: Hành quân cắm trại, thi trại đẹp, thi trại nhanh, thi nấu cơm... cùng với các nội dung: Chạy tiếp sức trí tuệ, thi văn nghệ, thể thao, lửa trại... thời gian thường từ 1-2 ngày, địa điểm có thể ở gần hoặc xa trường.

3. Trại chi đội

Do Ban chỉ huy chi đội cùng Phụ trách chi đội tổ chức cho đội viên của chi đội với nội dung: Bồi dưỡng, rèn luyện, học tập các yêu cầu chuyên hiệu trong chương trình rèn luyện đội viên, vui chơi, sinh hoạt theo chuyên đề... Thông qua đó giáo dục tinh thần đoàn kết, tình cảm và mối quan hệ lành mạnh giữa cá nhân và tập thể, đồng thời phát huy vai trò tự quản của đội viên, tập thể Đội. Thời gian thường trong một ngày, địa điểm nên gần trường và đảm bảo các yếu tố cho sinh hoạt tập thể. Trại chi đội có thể tổ chức nhiều lần trong năm vì ưu điểm: Dễ thực hiện, kinh phí ít, phù hợp với nhu cầu sở thích, nguyện vọng và điều kiện của đội viên.

4. Trại họp bạn

Trại thường tổ chức theo cụm hoạt động của thiếu nhi (xã, huyện, tỉnh) gắn với các kì nghỉ hè, lễ kỷ niệm, lễ đón nhận các danh hiệu thi đua, khen thưởng...

Nội dung hoạt động của trại là: Biểu dương, trao đổi kinh nghiệm, vui chơi, thi tài năng, sáng tạo... giữa các cá nhân, tập thể hoặc gắn với các nội dung: giao ước thi đua, kết nghĩa, trao đổi kinh nghiệm học tập, thi đua, hoạt động...

5. Trại hè

Được tổ chức trong dịp hè, là thời gian các em đang sinh hoạt, học tập, hoạt động ở địa bàn dân cư, do Hội đồng Đội các cấp phối hợp với các ngành như: Giáo dục, Ủy ban dân số, gia đình và trẻ em, Hội phụ huynh, các câu lạc bộ... tổ chức. Thời gian từ 2-3 ngày, địa điểm nên gắn với những nơi có di tích lịch sử, các danh lam thắng cảnh và môi trường thiên nhiên. Mục đích chủ yếu của trại hè là vui chơi, giải trí, nghỉ mát, thư giãn, rèn luyện kỹ năng sống tự lập, tự quản trong cuộc sống, sau một năm học tập căng thẳng. Nội dung chủ yếu là tham quan, du lịch, thể dục thể thao, văn hóa văn nghệ, giao lưu...

6. Trại tập huấn

Thường dùng cho các lớp tập huấn phụ trách thiếu nhi, cán bộ Đội, phụ trách Sao, với mục đích: Bồi dưỡng, huấn luyện về nghiệp vụ, kỹ năng công tác Đội, công tác thiếu nhi, công tác nhi đồng hoặc tập huấn, học tập theo chuyên đề, bồi dưỡng kỹ năng sống cho thiếu nhi... Thời gian từ 1-2 ngày. Địa điểm được chọn ở những nơi đáp ứng được nội dung yêu cầu của đợt tập huấn.

7. Hội trại thi tài, hội trại sáng tạo

Được tổ chức ở từng địa phương, trường, liên đội có quy mô lớn, với mục đích nâng cao kiến thức nghiệp vụ công tác Đội thông qua hình thức thi phụ trách Đội giỏi, thi cán bộ Đội giỏi, phụ trách Sao giỏi hoặc đề quy tụ, biểu dương lực lượng, phát động các phong trào lớn của Đội.

Thời gian từ tổ chức hội trại thi tài từ 1-2 ngày, địa điểm cần thuận tiện cho tổ chức hội thi như có sân bãi, vị trí thuận tiện cho sinh hoạt tập thể, sinh hoạt truyền thống, cho hội thi...

IV. Cách tiến hành một cuộc trại thiếu nhi

1. Chuẩn bị

1.1. Chuẩn bị địa điểm cắm trại

Một địa điểm cắm trại tốt phải đảm bảo những yêu cầu sau đây:

- Nơi đó phải dựng được lều và tổ chức được những nội dung theo chương trình kế hoạch đề ra một cách thuận lợi.
- Phải là danh lam thắng cảnh hoặc một di tích lịch sử.
- Có cây cao che nắng, nền đất cao ráo, sạch sẽ, có giếng nước ăn và nước sinh hoạt đảm bảo cho nhiều người.
- Thuận lợi cho đi lại nhưng tránh nơi giao thông đông đúc, không quá xa dân, có nơi trú khi thời tiết không thuận lợi.
- Tùy theo mức độ yêu cầu của từng cuộc trại mà chọn địa điểm cho thích hợp. Không phải cuộc trại nào cũng phải chọn được địa điểm lí tưởng nêu trên, điều đó phụ thuộc vào điều kiện thực tế của từng địa phương và nơi cắm trại. Nếu nơi cắm trại mà phần lớn các trại sinh chưa biết thì cần có một sơ đồ và dự kiến phân công ngay trong sơ đồ đó, ngoài ra khi đã thống nhất địa điểm nhất thiết phải báo cáo chính quyền địa phương để nhận sự giúp đỡ, hỗ trợ.

1.2. Điều tra, chuẩn bị đường đi và phương tiện đi

Từ nơi xuất phát đến địa điểm cắm trại phải là quãng đường an toàn, thuận lợi và học tập được nhiều nhất. Ngoài ra, trên đường đi nếu phải qua sông, nghỉ cách đêm, người tổ chức phải liên hệ trước với các cơ quan quản lí để chủ động được thời gian cho cuộc cắm trại.

1.3. Chuẩn bị một chương trình hoạt động trại tốt

Chương trình hoạt động có ý nghĩa quyết định đến mức độ thành công của cuộc trại. Tùy theo mục đích, yêu cầu cần định ra nội dung hoạt động cho phù hợp với chủ đề, phù hợp với thời gian và đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi.

Chương trình hoạt động phải được chi tiết hóa đến ngày, giờ cho mỗi hoạt động. Các hoạt động được sắp xếp từ thấp đến cao, hòa hợp với diễn biến của sức khỏe và tình cảm của các em. Ngoài ra cần phải có một hoạt động dự trữ đề phòng sự thay đổi đột ngột của thời tiết và khí hậu.

Chương trình hoạt động trại phải đảm bảo được tính hệ thống: có mở đầu, có kết thúc và cần xác định cho rõ đâu là đỉnh cao (cao trào) trong toàn bộ chương trình đó, hoạt động nào có tính chất nêu gương điển hình, hoạt động nào được huy động lực lượng của trại...

Sau khi đã xây dựng xong chương trình hoạt động cần phổ biến tới tất cả các trại viên để các em biết và bàn bạc thực hiện.

1.4. Thành lập ban chỉ huy trại

Ban chỉ huy trại gồm trại trưởng, trại phó và các ủy viên.

Trại trưởng: Phụ trách công tác đối ngoại, thi đua, điều hành, đôn đốc thực hiện chương trình đã định.

Trại phó: Trực tiếp điều hành chương trình và các hoạt động.

Các ủy viên: Chịu trách nhiệm từng hoạt động (văn nghệ, thể thao, vui chơi, cứu thương, đời sống, nghi thức...), là thành viên chính thức tham gia chấm thi đua cho các đơn vị.

Ban chỉ huy trại làm việc theo nguyên tắc tập trung dân chủ, nhưng trước hết mỗi người phải có việc cụ thể và nghiêm túc thực hiện chương trình đã đề ra. Khi gặp trường hợp đặc biệt cần phải giải quyết ngay thì trại trưởng có quyền quyết định sau đó thông báo cho các đơn vị dự trại biết.

1.5. Chuẩn bị những dụng cụ và phương tiện phục vụ trại

- Đối với cá nhân: cần phải mang quần áo, khăn mặt, bàn chải, thuốc đánh răng, áo mưa, mũ, bát đĩa, xô tay, bút, giấy... Ngoài ra còn chịu sự phân công của tập thể về đồ dùng chung cho trại.

- Đối với tập thể: phải chuẩn bị lều chỉ huy, cứu thương, trống cò, kèn, cờ tín hiệu, các dụng cụ thể thao, dụng cụ phục vụ hoạt động văn nghệ, đèn măng xông, microphone, loa đài, các dụng cụ phục vụ ăn, uống cho các trại sinh như: xoong nồi, rổ rá, bát đĩa...

+ Thông báo các tiêu chuẩn thi đua và thời gian đi trại.

Nội dung thi đua, thời gian đi trại, nội quy đi đường, ở trại và ra về cần được thông báo sớm cho các em.

Các em tham gia cũng cần được thảo luận kỹ, nắm vững những vấn đề đã được công bố để chuẩn bị tâm thế, ôn luyện chuyên môn. Cần phải xin phép bố mẹ và nhờ sự hỗ trợ, giúp đỡ của họ.

2. Đi trại

2.2. Đi đường

Trước khi xuất phát cần kiểm tra một lần nữa sự chuẩn bị của các đơn vị và của cá nhân kể cả sức khỏe và các dụng cụ, phương tiện, đó là điều kiện để đảm bảo sự thành công của trại.

Phổ biến một lần nữa nội quy đi đường và chỉ đạo: đi theo tập thể, đảm bảo luật giao thông, không tự ý nghỉ, ăn, uống tự do. Trong khi đi đường gặp tình huống bất trắc về thời tiết, về sức khỏe, trại trưởng phải nhanh chóng hội ý ban chỉ huy để giải quyết.

Có thể tổ chức chơi ngay trên đường đi bằng mật thư, dấu đường...

2.2. Chương trình một cuộc trại

+ Đến địa điểm tập kết nghỉ 15 phút.

Ban chỉ huy các đơn vị nhận địa điểm

Dụng trại: Các đơn vị thi đua dựng lều nhanh, chuẩn bị cột cờ, dựng lều chỉ huy, cứu thương.

Lễ khai mạc trại: Chào cờ, hô khẩu hiệu Đội.

Trại trưởng khai mạc, hô khẩu hiệu trại, hát bài ca trại.

+ Chương trình hoạt động (tùy mục đích thời gian mà chương trình có hoạt động khác nhau).

Quy định nơi dựng cột cờ, nơi dựng lều chỉ huy, cứu thương, nơi sinh hoạt, nơi họp chi, phân đội.

Quy định giờ giấc sinh hoạt cho sáng, chiều, tối, thực hiện giờ nào việc nấy. không xáo trộn các công việc đã định.

3. Nhỏ trại

Dọn dẹp vệ sinh, lấp các hồ đào bới, kiểm tra mọi dụng cụ mang theo của tập thể và cá nhân.

Ra lệnh tập hợp các đơn vị, công bố kết quả các cuộc thi và trao giải thưởng.

Nhắc lại nội quy đi đường, cho lệnh nhỏ trại.

Ban chỉ huy trại cảm ơn địa phương nơi cắm trại.

Tổ chức, động viên thông qua một số hoạt động: ca hát vui chơi trên đường về một cách nhẹ nhàng.

4. Tổng kết rút kinh nghiệm

Giành một thời gian nhất định để rút kinh nghiệm cho cuộc trại sau.